

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “การประเมินศักยภาพธุรกิจชุมชน ในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์: ของตำบลมะขุนหวาน อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่” ในครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาผลการดำเนินงาน โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ หลังจากดำเนินการตามโครงการแล้ว คือในช่วง 4 ปีที่ผ่านมา (ตุลาคม 2544 - กันยายน 2548) ว่ามีความสอดคล้องกับแนวคิด หลักการ และวัตถุประสงค์ของโครงการฯ เกี่ยวกับการบริหารจัดการอยู่ในระดับใด ตรงต่อความต้องการของประชาชน และกลุ่มเป้าหมายของโครงการจริงหรือไม่ และศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานโครงการฯ ในภาพรวมว่ามีปัญหาอุปสรรคอะไร ที่เกิดขึ้นหลังจากการดำเนินงานโครงการบ้าง ข้อเสนอแนะ และความต้องการของประชาชนกลุ่มเป้าหมายคืออะไร โดยมีการจัดเก็บข้อมูลจาก วิธีการศึกษา 3 แนวทาง คือ

1. การประเมินผลจากเอกสาร เป็นการศึกษาค้นคว้า รวบรวมแนวคิด บทความ บทวิเคราะห์ บทสรุป และงานวิจัยประเมินผลที่เกี่ยวข้องอื่นๆ จากเอกสารของทางราชการ เอกสารจากตำบล และอำเภอ หนังสือพิมพ์ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และข้อมูลจากระบบออนไลน์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
2. การสัมภาษณ์ ประธานกลุ่มผู้ผลิตกระดาษสาบ้านดงป่าซาง และพัฒนากรผู้ประสานงานตำบลมะขุนหวานในฐานะเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เป็นผู้รับผิดชอบในการประสานงานการปฏิบัติตามแผนงาน โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในพื้นที่ตำบลมะขุนหวาน อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่
3. การศึกษาวิจัยภาคสนาม เป็นการศึกษาโดยวิธีการรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ โดยใช้แบบสอบถามกับคณะกรรมการ และประชาชนซึ่งเป็นสมาชิกอยู่ในกลุ่มผู้ผลิตกระดาษสาบ้านดงป่าซาง

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่รวมกลุ่มกันเพื่อผลิตสินค้าชุมชนประเภทหัตถกรรมแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกระดาษสาในพื้นที่ตำบลมะขุนหวาน อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 1 กลุ่ม

กลุ่มตัวอย่าง การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการสุ่มตัวอย่าง แบบเฉพาะเจาะจง คือเลือกเฉพาะประชาชนในกลุ่มด้านการผลิตสินค้าชุมชน ประเภทหัตถกรรมแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกระดาษสาของตำบลมะขูนหวาน อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ที่ได้รับการคัดสรรเป็นหมู่บ้านต้นแบบตามโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ เท่านั้น ได้แก่ “กลุ่มแม่บ้านเยาวชนหัตถกรรมดงป่าซาง หมู่ที่ 6 ตำบลมะขูนหวาน” ซึ่งมีสมาชิกทั้งสิ้นจำนวน 241 คน

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่รวบรวมเพื่อการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. ข้อมูลด้านปฐมภูมิ ซึ่งได้แก่ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผลการดำเนินโครงการ ในกิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่กลุ่มตำบลที่ศึกษา ความเข้าใจในโครงการฯ ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ปัญหาและอุปสรรครวมไปถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น และข้อเสนอแนะของประชาชน โดยการเก็บข้อมูลจากกลุ่มกรณีศึกษาตัวอย่าง

2. ข้อมูลด้านทุติยภูมิ ซึ่งได้แก่เอกสารที่เกี่ยวข้องกับ โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ อาทิ ความเป็นมา แนวคิด หลักการ วัตถุประสงค์ ยุทธศาสตร์ แผนการปฏิบัติงานตามโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ นโยบายเศรษฐกิจฐานราก บทความและบทวิเคราะห์ ของหนังสือพิมพ์ เอกสาร รายงานสรุปผลการดำเนินโครงการของหน่วยงาน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอื่นๆ รวมทั้งข้อมูลพื้นฐานในพื้นที่ตำบลมะขูนหวาน อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interview) กับผู้ให้ข้อมูลหลักคือ ประธานกลุ่มแม่บ้านเยาวชนหัตถกรรมกระดาษสาดงป่าซาง และพัฒนากรซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้รับผิดชอบประสานงานประจำตำบลมะขูนหวาน โดยลักษณะของการสนทนาพูดคุยกัน และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน รวม 2 คน

2. แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามประชาชน ในกลุ่มแม่บ้านเยาวชนหัตถกรรมดงป่าซาง ตำบลมะขูนหวาน อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 240 คน โดยแบบสอบถามเป็นเครื่องมือแบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพหลัก อาชีพรอง รายได้ สถานภาพในกลุ่ม ฯลฯ โดยใช้คำถามแบบเลือกตอบ (Check list) และคำถามปลายเปิด (Open – ended Questions)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านการบริหารจัดการกลุ่มฯ

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับผลการดำเนินงานตามโครงการฯ และรายได้ของประชาชนในกลุ่มภายหลังจากมีโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ กิจกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นตามแผนของโครงการฯ ความพึงพอใจในการดำเนินโครงการฯ โดยใช้คำถามปลายเปิด และคำถามที่เป็นมาตรฐานวัดแบบ Likert scale ซึ่งแบ่งระดับความคิดเห็นออกเป็น 3 ระดับ คือ มาก ปานกลาง และน้อย โดยกำหนดการให้คะแนนแบบ Arbitrary weighting Method (สุรางค์กุล วัฒนากุล, 2545: 25) ดังนี้.-

ระดับความเป็นจริง	น้ำหนักคะแนน	
	คำถามเชิงปฏิฐาน	คำถามเชิงนิเสธ
มาก	3	3
ปานกลาง	2	2
น้อย	1	1

ในการศึกษาครั้งนี้จะใช้คำถามเชิงปฏิฐาน (เชิงบวก)

เกณฑ์การแปลความหมายในการวิเคราะห์ข้อมูลทัศนภาพธุรกิจชุมชน

ในการศึกษาครั้งนี้จะใช้คำถามเชิงปฏิฐาน (เชิงบวก) โดยผู้ศึกษากำหนดเกณฑ์การให้คะแนนออกเป็น 3 ช่วงตามสูตร ดังนี้.-

$$\begin{aligned} \text{อันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{พิสัย}}{\text{จำนวนช่วงชั้น}} \\ &= \frac{\text{คะแนนมาก} - \text{คะแนนน้อย}}{\text{จำนวนช่วงชั้น}} = \frac{3 - 1}{3} = 0.66 \end{aligned}$$

ดังนั้น ระดับความเป็นจริงมาก จะมีค่าคะแนนในช่วงระหว่าง 2.34 – 3.00
 ระดับความเป็นจริงปานกลาง จะมีค่าคะแนนในช่วงระหว่าง 1.67 – 2.33
 ระดับความเป็นจริงน้อย จะมีค่าคะแนนในช่วงระหว่าง 1.00 – 1.66

ในส่วนของการแบ่งระดับคะแนนการเพิ่มขึ้นของรายได้ สรุปได้ดังนี้

ถ้าสมาชิกตอบ 1 คะแนน	เป็นการเพิ่มขึ้นในระดับที่น้อย
ถ้าสมาชิกตอบ 2 คะแนน	เป็นการเพิ่มขึ้นในระดับที่ปานกลาง
ถ้าสมาชิกตอบ 3 คะแนน	เป็นการเพิ่มขึ้นในระดับที่มาก

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติ ความเป็นมาของกลุ่ม การดำเนินงานของกลุ่มก่อน ที่จะมีโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ ในเชิงพรรณนาจากการสัมภาษณ์ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูล และปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล ของสมาชิก กลุ่มฯ ผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นการวิเคราะห์โดยใช้ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลการดำเนินงาน หลังการมีโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ กิจกรรมที่เกิดขึ้นจากโครงการฯ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานตามโครงการที่ได้คะแนนตามการวัดด้วย Likert scale นั้น ผู้ศึกษาได้กำหนดการแปลความหมาย ค่าเฉลี่ยของคะแนนไว้ดังนี้.-

คะแนนเฉลี่ย อยู่ระหว่าง 2.34 – 3.00	หมายถึง มีผลสำเร็จในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย อยู่ระหว่าง 1.67 – 2.33	หมายถึง มีผลสำเร็จในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย อยู่ระหว่าง 1.00 – 1.66	หมายถึง มีผลสำเร็จในระดับน้อย

3. การวิเคราะห์ข้อมูลในการทดสอบสมมติฐาน กำหนดระดับนัยสำคัญของการทดสอบไว้ที่ 0.05 โดยใช้สถิติดังนี้.-

3.1 สถิติค่าที (t – statistics) เพื่อวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็น (≥ 2.34)